

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 80/2021-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. februára 2021 v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Miloša Maďara predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľky neziskovej organizácie [REDACTED] [REDACTED] zastúpenej advokátkou JUDr. Máriou Didekovou, Zdravotnícka 2, Poprad, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 20 Co 18/2019 zo 14. mája 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť neziskovej organizácie [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého rozhodnutia a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. augusta 2020 doručená ústavná sťažnosť neziskovej organizácie [REDACTED] [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta

porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 20 Co 18/2019 zo 14. mája 2020 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“).

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej pripojených vyplýva, že Okresný súd Poprad (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom sp. zn. 11 C 49/2017 zo 4. októbra 2018 zamietol žalobu sťažovateľky, ktorou sa podľa § 340 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) domáhala proti žalovaným v 1. až 18. rade náhrady škody v sume 1 100 € s príslušenstvom. Škoda mala sťažovateľke vzniknúť v súvislosti so splnením povinnosti (odstránením štrku a tvárnic z pozemku) uloženej jej nariadeným neodkladným opatrením okresného súdu sp. zn. 20 C 223/2016 z 10. januára 2017 (ďalej len „neodkladné opatrenie“), ktoré bolo na základe odvolania sťažovateľky zmenené uznesením krajského súdu sp. zn. 12 Co 36/2017 z 12. júna 2017 tak, že návrh žalovaných na jeho nariadenie bol zamietnutý.

3. O odvolaní sťažovateľky proti rozsudku okresného súdu rozhodol krajský súd napadnutým rozsudkom, ktorým predmetný rozsudok ako vecne správny potvrdil a žalovaným priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

3.1 V odôvodnení rozsudku krajský súd skonštatoval nezrozumiteľnosť a nepreskúmateľnosť rozsudku okresného súdu, pokiaľ ide o posúdenie aplikácie § 340 CSP na vec sťažovateľky, avšak ako vecne správny posúdil záver okresného súdu týkajúci sa konania sťažovateľky v rozpore s dobrými mravmi. Podľa krajského súdu spôsobila sťažovateľka pri premiestnení štrku a tvárnic protiprávny stav potvrdený uznesením okresného súdu sp. zn. 17 C 12/2017 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 12 Co 52/2017.

4. Sťažovateľka v úvode ústavnej sťažnosti stručne rekapituluje skutkové okolnosti prejednávanej veci, ktoré tvorili základ jej žaloby uplatnenej proti žalovaným. S poukazom na odôvodnenie napadnutého rozsudku sťažovateľka namieta, že aj keď krajský súd vyhodnotil jej odvolacie námietky ako dôvodné a rozsudok okresného súdu posúdil ako nepreskúmateľný a nezrozumiteľný, tento napokon potvrdil ako vecne správny, čím porušil

jej základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Krajský súd tak podľa sťažovateľky vydal „svojvoľné a nepredvídateľné rozhodnutie, v ktorom si odôvodnenie rozsudku a výrok protirečia“ a „ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca“. Napriek rozsiahlemu odôvodneniu preto nemožno napadnutý rozsudok podľa sťažovateľky považovať za „spravodlivý“ a „ústavne konformný“.

5. Krajskému súd sťažovateľka ďalej vytýka, že jej konanie posúdil ako odporujúce dobrým mravom, a to napriek tomu, že „bolo jednoznačne potvrdené, že sťažovateľ umiestnením štrku a tvárnic na mieste, z ktorého ich následne na základe neodkladného opatrenia odstránil, nebránil obyvateľom Starej obytnej vo vstupe do bytového domu, v prechode ani v prejazde“. Za nesúvisiace s prejednávanou vecou sťažovateľka považuje aj tvrdenie krajského súdu o jej postupe v rozpore s § 57 ods. 2 zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov.

6. Vzhľadom na uvedené sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí jej ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie vo veci samej nálezom rozhodol:

„Základné právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ], na súdnu ochranu zaručené čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Prešove č. k. 20Co/18/2019-141 zo dňa 14.05.2020 porušené bolo.

Rozsudok Krajského súdu v Prešove č. k. 20Co/18/2019-141 zo dňa 14.05.2020 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Krajský súd v Prešove je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy konania, ktoré pozostávajú z trov právneho zastúpenia v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky.“

II.

Relevantná právna úprava

7. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním, o postavení jeho sudcov a ich bezúhonnosť ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

10. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

10.1 Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovel žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,

g) podľa § 42 ods. 2 písm. f), g), q) r), t) alebo písm. v), ktorý je zjavne neopodstatnený.

11. Podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

11.1 Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

11.2 Podľa § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie ústavnej sťažnosti pre jej neprípustnosť, ak sťažovateľ preukáže, že nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd, z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

12. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

13. Sťažovateľka sa podanou ústavnou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým rozsudkom krajského súdu, ktorý označuje za svojvoľný, nepredvídateľný, nespravodlivý a ústavne nekonformný.

14. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

15. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

16. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napríklad o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom *denegatio iustitiae* (odmietnutia spravodlivosti) [uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Cdo 155/2017 z 25. októbra 2017].

17. Dopytom na okresnom súde ústavný súd zistil, že proti napadnutému rozsudku krajského súdu nebolo žiadnou zo strán sporu, teda ani sťažovateľkou podané dovolanie, a to aj napriek poučeniu krajského súdu o možnosti podať proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie podľa § 419 CSP, ak to zákon pripúšťa.

18. Ak sťažovateľka založila dôvody ústavnej sťažnosti na nepredvídateľnosti napadnutého rozsudku krajského súdu a na svojvôli pri aplikácii práva, teda jednoznačne na dôvodoch spadajúcich pod § 420 písm. f) CSP, nepodaním dovolania proti napadnutému rozsudku krajského súdu nevyčerpala právny prostriedok, ktorý jej priznáva zákon na ochranu jej základných práv a slobôd.

19. Podľa citovaného § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde je ústavná sťažnosť neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal všetky právne prostriedky, ktoré sú právnym poriadkom určené na ochranu jeho základných práv a slobôd. Z uvedeného vyplýva, že pojmovým znakom inštitútu ústavnej sťažnosti je jej subsidiarita, ktorá sa po formálnej stránke prejavuje v požiadavke na vyčerpanie všetkých poskytovaných procesných prostriedkov určených na ochranu práv sťažovateľa ešte pred samotným podaním ústavnej sťažnosti a po stránke materiálnej v požiadavke, aby ústavný súd poskytoval ochranu ústavne zaručeným základným právam a slobodám až v prípade, keď ostatné orgány verejnej moci nie sú schopné protiústavný stav napraviť.

20. K nepodaniu dovolania sťažovateľkou je potrebné uviesť, že ak zákon podmieňuje prípustnosť ústavnej sťažnosti vyčerpaním opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon poskytuje sťažovateľovi na ochranu jeho práva, tak o to viac je podmienkou prípustnosti ústavnej sťažnosti uplatňovanie práva, ktorého porušenie sťažovateľ namieta, riadnym, zákonom predpísaným spôsobom. Sťažovatelia nemajú podľa ústavy, zákona o ústavnom súde a stabilizovanej judikatúry ústavného súdu na výber, ktorý z oboch ústavne existujúcich systémov súdnej ochrany využijú, ale sú povinní postupovať od súdnej ochrany poskytovanej všeobecnými súdmi k súdnej ochrane, na ktorú je kompetentný ústavný súd. Toto „poradie“ sa nedá sťažovateľmi ovplyvniť a jeho vnútorná logika vychádza z toho, že aj všeobecné súdnictvo je zodpovedné za ochranu základných práv a slobôd na úrovni jeho právomocí (čl. 142 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 Civilného sporového poriadku). Iba za predpokladu, že sťažovatelia vyčerpajú všetky im dostupné právne prostriedky súdnej a inej právnej ochrany svojho základného práva alebo slobody a pri ich uplatnení nie sú úspešní, môžu sa uchádzať o ochranu tohto základného práva alebo slobody sťažnosťou podanou ústavnému súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (I. ÚS 174/2020).

21. Vzhľadom na to, že za danej situácie existovala možnosť domáhať sa ochrany práv prostredníctvom mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania), ktorú sťažovateľka zastúpená kvalifikovaným právnym zástupcom preukázateľne nevyužila, dospel ústavný súd k záveru o neprípustnosti podanej ústavnej sťažnosti. Nevyužitie zákonnej možnosti podať

dovolanie totiž nemožno nahrádzať ústavnou sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý môže založiť svoju právomoc na konanie o nej až vtedy, ak fyzická osoba alebo právnická osoba nemala inú ústavnú a zákonnú možnosť účinnej ochrany svojich práv; pričom túto možnosť sťažovateľka v posudzovanom prípade mala.

22. K tvrdeniu sťažovateľky, že v danom prípade nebolo dovolanie proti napadnutému rozsudku krajského súdu prípustné s poukazom na § 422 CSP, ústavný súd uvádza, že predmetné zákonné ustanovenie upravujúce tzv. majetkový cenzus predstavuje obmedzenie prípustnosti dovolania, len pokiaľ ide o právne posúdenie veci (t. j. dôvody uvedené v § 421 ods. 1 CSP).

23. Na základe uvedeného v danom prípade neprichádza do úvahy ani aplikácia ustanovenia § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde, ktoré predstavuje výnimku z pravidla o subsidiarite konania o ústavnej sťažnosti.

24. Z týchto dôvodov ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde pre jej neprípustnosť. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti v celom rozsahu sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľky uvedenými v petite (bod 6) ústavnej sťažnosti nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. februára 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu